



E-3/24-12

## SKÝRSLA FRAMSÖGUMANNS

í máli E-3/24

BEIÐNI, samkvæmt 34. gr. samningsins milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls, um ráðgefandi álit EFTA-dómstólsins, frá Héraðsdómi Reykjavíkur, í máli

**Margrétar Rósu Kristjánsdóttur**

gegn

**Sjúkratryggingum Íslands,**

um túlkun 1. og 6. gr. tilskipunar ráðsins 98/59/EB frá 20. júlí 1998 um samræmingu laga aðildarríkjanna um hópuppsagnir.

### I INNGANGUR

1. Með bréfi dagsettu hinn 19. febrúar 2024, sem skráð var hjá dómstólnum degi síðar, óskaði Héraðsdómur Reykjavíkur eftir ráðgefandi áliti í máli sem þar er til meðferðar milli Margrétar Rósu Kristjánsdóttur og Sjúkratrygginga Íslands.

2. Málið snýst um túlkun á hugtakinu „launþegi“ í tilskipun ráðsins 98/59/EB frá 20. júlí 1998 um samræmingu laga aðildarríkjanna um hópuppsagnir. Sérstaklega er til skoðunar hvort stjórnarmenn lögaðila sem starfar í þágu almannahagsmuna geti fallið undir hugtakið „launþegi“. Með beiðninni er jafnframt leitað eftir skýrri túlkun 6. gr. tilskipunarinnar, sem kveður á um skyldu EES-ríkja til að tryggja að fulltrúar launþega og/eða launþegar sjálfir geti nýtt sér stjórnsýslu- og/eða réttarfarsreglur til að skyldum samkvæmt tilskipuninni verði fullnægt.

### II LÖGGJÖF

**EES-réttur**

3. Í 1. mgr. 1. gr. samningsins um Evrópska efnahagssvæðið („EES-samningurinn“ eða „EES“) segir:

*Markmið þessa samstarfssamnings er að stuðla að stöðugri og jafnri eflingu viðskipta- og efnahagstengsla samningsaðila við sömu samkeppnisskilyrði og eftir sömu reglum með það fyrir augum að mynda einsleitt Evrópskt efnahagssvæði sem nefnist hér á eftir EES.*

4. Í 3. gr. EES-samningsins segir:

*Samningsaðilar skulu gera allar viðeigandi almennar eða sérstakar ráðstafanir til að tryggja að staðið verði við þær skuldbindingar sem af samningi þessum leiðir.*

*Þeir skulu varast ráðstafanir sem teflt geta því í tvísýnu að markmiðum samnings þessa verði náð.*

*Þeir skulu enn fremur auðvelda samvinnu innan ramma samnings þessa.*

5. Í 7. gr. EES-samningsins segir:

*Gerðir sem vísað er til eða er að finna í viðaukum við samning þennan, eða ákvörðunum sameiginlegu EES-nefndarinnar, binda samningsaðila og eru þær eða verða teknar upp í landsrétt sem hér segir:*

...

*(b) gerð sem samsvarar tilskipun EBE skal veita yfirvöldum samningsaðila val um form og aðferð við framkvæmdina.*

6. Í 1. og 2. mgr. 28. gr. EES-samningsins segir:

*1. Frelsi launþega til flutninga skal vera tryggt í aðildarríkjum EB og EFTA-ríkjum.*

*2. Umrætt frelsi felur í sér afnám allrar mismununar milli launþega í aðildarríkjum EB og EFTA-ríkjum sem byggð er á ríkisfangi og lýtur að atvinnu, launakjörum og öðrum starfs- og ráðningarskilyrðum.*

7. Tilskipun ráðsins 98/59/EB frá 20. júlí 1998 um samræmingu laga aðildarríkjanna um hópuppsagnir (Stjtið. 1998 L 225, bls. 16 og EES-viðbætir 2000, nr. 46, bls. 258) (tilskipunin) var felld inn í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 41/1999 frá 26. mars 1999 (Stjtið. 2000 L 266, bls. 47 og EES-viðbætir 2000 nr. 46, bls. 257). Vísað er til tilskipunarinnar í 22. lið XVIII. viðauka EES-samningsins (öryggi og hollustuhættir á vinnustöðum, vinnuréttur og jafnrétti kynjanna).

Ísland tilkynnti um stjórnskipuleg skilyrði. Skilyrðin voru uppfyllt fyrir 19. maí 2000 og ákvörðunin tók gildi 1. júlí 2000.

8. Tilskipuninni var breytt með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/1794 frá 6. október 2015 um breytingu á tilskipunum Evrópuþingsins og ráðsins 2008/94/EB, 2009/38/EB og 2002/14/EB og tilskipunum ráðsins 98/59/EB og 2001/23/EB, um farmenn (Stjtið. 2015 L 263, bls. 1 og EES-viðbætur 2018, nr. 85, bls. 133) sem var felld inn í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 258/2018 frá 5. desember 2018 (Stjtið. 2021 L 337, bls. 57 og EES-viðbætur 2021, nr. 62, bls. 53) og sem um getur í 22. lið XVIII. viðauka við EES-samninginn. Noregur og Ísland tilkynntu um stjórnskipuleg skilyrði. Skilyrðin voru uppfyllt fyrir 18. júní 2019 og ákvörðunin tók gildi 1. ágúst 2019.

9. Í 2., 3., 4., 11. og 12. lið formálsorða tilskipunarinnar segir:

*(2) Mikilvægt er að veita launþegum meiri vernd þegar um hópuppsagnir er að ræða og taka jafnframt tillit til þess að efnahagsleg og félagsleg þróun innan bandalagsins verður að vera í jafnvægi.*

*(3) Þrátt fyrir aukna samleitni er enn munur á ákvæðum sem eru í gildi í aðildarríkjum bandalagsins varðandi skipulag og tilhögun slíkra hópuppsagna, svo og á ráðstöfunum sem er ætlað að draga úr afleiðingum þeirra fyrir launþega.*

*(4) Þessi munur getur haft bein áhrif á starfsemi innri markaðarins.*

*(11) Nauðsynlegt er að tryggja að skylda vinnuveitenda til að veita upplýsingar, hafa samráð og tilkynna gildi óháð því hvort ákvörðun um hópuppsagnir er tekin af vinnuveitanda eða í fyrirtæki sem vinnuveitandinn heyrir undir.*

*(12) Aðildarríkjunum ber að tryggja að fulltrúar launþega og/eða launþegar sjálfir geti nýtt sér stjórnarsýslu- og/eða réttarfarsreglur til að tryggja að þeim skyldum, sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun, sé fullnægt.*

10. Í 1. gr. tilskipunarinnar, undir I. þætti sem ber yfirskriftina „Skilgreiningar og gildissvið“ segir:

*1. Í þessari tilskipun er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:*

*(a) „hópuppsagnir“: uppsagnir sem vinnuveitandi grípur til af ástæðum sem ekki tengjast einstökum launþegum sem hlut eiga að máli, þar sem fjöldi uppsagna, að vali aðildarríkjanna, er:*

*(i) annaðhvort, á þrjátíu daga tímabili:*

– að minnsta kosti tíu í fyrirtækjum sem venjulega hafa fleiri en tuttugu og færri en eitt hundrað launþega í vinnu,

– að minnsta kosti 10% launþega í fyrirtækjum sem venjulega hafa hið minnsta eitt hundrað launþega, en færri en þrjú hundruð launþega, í vinnu,

– að minnsta kosti þrjátíu í fyrirtækjum sem venjulega hafa þrjú hundruð launþega eða fleiri í vinnu,

(ii) eða, á níutíu daga tímabili, að minnsta kosti tuttugu, án tillits til þess hve fyrirtækin sem um ræðir hafa marga í vinnu að öllu jöfnu;

(b) „fulltrúar launþega”: þeir fulltrúar launþega sem gert er ráð fyrir samkvæmt lögum eða venjum í aðildarríkjunum.

Við útreikning á fjölda uppsagna samkvæmt ákvæði fyrstu undirgreinar a-liðar skal litið á uppsögn ráðningarsamnings, sem vinnuveitandi á frumkvæði að af einni eða fleiri ástæðum sem ekki tengjast einstökum launþegum, sem jafngilda uppsögnum, að því tilskildu að um minnst fimm uppsagnir sé að ræða.

2. Þessi tilskipun gildir ekki um:

(a) hópuppsagnir sem koma til framkvæmda samkvæmt ráðningarsamningum sem gerðir eru til ákveðins tíma eða vegna sérstakra verkefna nema slíkar uppsagnir eigi sér stað áður en þeir samningar renna út eða viðkomandi verkefni lýkur;

(b) þá sem starfa við opinbera stjórnarsýslu eða hjá stofnunum sem lúta opinberum rétti (eða, í aðildarríkjum þar sem þetta hugtak er óþekkt, hjá jafngildum aðilum);

11. Í 5. gr. tilskipunarinnar, undir IV. þætti sem ber yfirskriftina „Lokaákvæði“ segir:

Þessi tilskipun skal ekki hafa áhrif á rétt aðildarríkjanna til að beita eða koma á lögum og stjórnarsýslufyrirmælum sem eru hagstæðari launþegum eða til að stuðla að eða heimila beitingu almennra samninga sem eru hagstæðari launþegum.

12. Í 6. gr. tilskipunarinnar, undir IV. þætti sem ber yfirskriftina „Lokaákvæði“ segir:

Aðildarríkin skulu tryggja að fulltrúar launþega og/eða launþegar sjálfir geti nýtt sér stjórnarsýslu- og/eða réttarfarfarsreglur til að skyldum samkvæmt þessari tilskipun verði fullnægt.

## Landsréttur

13. Ísland innleiddi tilskipunina með lögum um hópuppsagnir nr. 63/2000 (lög um hópuppsagnir).

14. Í 1. gr. laga um hópuppsagnir segir:

*Lög þessi gilda um hópuppsagnir atvinnurekanda á starfsmönnum af ástæðum sem ekki tengjast hverjum einstökum þeirra þegar fjöldi starfsmanna sem sagt er upp á 30 daga tímabili er:*

*a. að minnsta kosti 10 starfsmenn í fyrirtækjum sem venjulega hafa fleiri en 20 og færri en 100 starfsmenn í vinnu,*

*b. að minnsta kosti 10% starfsmanna í fyrirtækjum sem venjulega hafa hið minnsta 100 starfsmenn en færri en 300 starfsmenn í vinnu,*

*c. að minnsta kosti 30 starfsmenn í fyrirtækjum sem venjulega hafa 300 starfsmenn eða fleiri í vinnu.*

*Við útreikning á fjölda þeirra sem sagt er upp skv. 1. mgr. skal litið á uppsögn ráðningarsamnings einstakra starfsmanna sem jafngilda hópuppsögnum að því tilskildu að um minnst fimm uppsagnir sé að ræða.*

15. Í 2. gr. laga um hópuppsagnir segir:

*Lög þessi gilda ekki um:*

*a. hópuppsagnir sem koma til framkvæmda samkvæmt ráðningarsamningum sem gerðir eru til ákveðins tíma eða vegna sérstakra verkefna nema slíkar uppsagnir eigi sér stað áður en þeir samningar renna út eða verkefni lýkur,*

*b. ...*

16. Í 4. gr. laga um hópuppsagnir segir:

*Ákvæði laga þessara gilda án tillits til þess hvort ákvörðun um hópuppsagnir er tekin af atvinnurekanda sjálfum eða fyrirtæki sem er í ráðandi aðstöðu gagnvart honum.*

*Komi fram staðhæfing um brot á kröfum um upplýsingar, samráð og tilkynningar samkvæmt þessum lögum getur atvinnurekandi ekki borið því við að honum hafi ekki borist nauðsynlegar upplýsingar frá fyrirtækinu þar sem ákvörðun um hópuppsagnir var tekin.*

17. Í 11. gr. laga um hópuppsagnir segir

*Atvinnurekandi sem af ásettu ráði eða gáleysi brýtur gegn lögum þessum er skaðabótaskyldur samkvæmt almennum reglum.*

18. Í 12. gr. laga um hópuppsagnir segir:

*Brot gegn 5.–7. gr. laga þessara geta varðað sektum sem renna í ríkissjóð.*

19. Í 4. gr. laga um sjúkratryggingar nr. 112/2008 (lög um sjúkratryggingar) segir:

*Ráðherra fer með yfirstjórn sjúkratrygginga og samningsgerð um heilbrigðisþjónustu og aðra aðstoð samkvæmt lögum þessum, og yfirstjórn sjúkratryggingastofnunarinnar.*

20. Í 6. gr. laga um sjúkratryggingar segir:

*Ráðherra skipar fimm menn í stjórn sjúkratryggingastofnunarinnar og skal einn skipaður formaður stjórnar og annar varaformaður. Skipaðir skulu jafnmargir menn til vara. Formaður stjórnar boðar til stjórnarfunda og stýrir þeim og situr forstjóri fundi stjórnarinnar með málfrelsi og tillögurétti. Ráðherra setur stjórninni erindisbréf og ákveður þóknun til stjórnarmanna sem skal greidd af rekstrarfé stofnunarinnar.*

*Stjórn sjúkratryggingastofnunarinnar skal staðfesta skipulag stofnunarinnar, árlega starfsáætlun og fjárhagsáætlun og marka henni langtímastefnu. Skal stjórnin hafa eftirlit með starfsemi stofnunarinnar og að rekstur hennar sé innan ramma fjárlaga á hverjum tíma.*

*Formaður stjórnar sjúkratryggingastofnunarinnar skal reglulega gera ráðherra grein fyrir starfsemi hennar og gera honum viðvart ef starfsemi og þjónusta er ekki í samræmi við ákvæði laga og ef rekstur er ekki í samræmi við fjárlög.*

21. Í 25. gr. laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins nr. 70/1996 segir:

*Nú er maður skipaður eða settur í embætti og ber þá að líta svo á að hann skuli gegna því þar til eitthvert eftirgreindra atriða kemur til:*

- 1. að hann brýtur af sér í starfinu svo að honum beri að víkja úr því;*
- 2. að hann fullnægir ekki lengur skilyrðum 6. gr.;*
- 3. að hann fær lausn samkvæmt eigin beiðni, sbr. 37. gr.;*
- 4. að hann fær lausn vegna heilsubrests, sbr. 30. gr.;*

5. að hann hefur náð hámarksaldri, sbr. 33. gr.;

6. að skipunartími hans skv. 23. gr. er runninn út, nema ákvæði 2. mgr. eigi við;

7. að setningartími hans skv. 24. gr. er runninn út;

8. að hann flyst í annað embætti, sbr. 36. gr.;

9. að embættið er lagt niður, sbr. 34. gr.;

10. að gert er við hann samkomulag um starfslok, sbr. 39. gr. c.

22. Samkvæmt 1. mgr. 26. gr. laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins getur stjórnvald sem skipar starfsmann í embætti veitt lausn frá því.

### III MÁLAVEXTIR OG MEÐFERÐ MÁLSINS

23. Sjúkratryggingar Íslands eru opinber stofnun sem hefur það meginhlutverk að tryggja réttindi sjúkratryggðra á Íslandi. Sem helsti kaupandi heilbrigðisþjónustu á Íslandi er hlutverk þeirra einnig að greina kostnað, skilvirkni og gæði heilbrigðisþjónustunnar. Margrét Rósa Kristjánsdóttir, lyfjafraeðingur, starfaði sem deildarstjóri hjá Sjúkratryggingum Íslands. Henni var sagt upp störfum þann 29. september 2020, ásamt 13 öðrum stjórnendum, sem hluti af skipulagsbreytingum hjá stofnuninni. Skömmu eftir uppsögnina gerði hún nýjan ráðningarsamning við Sjúkratryggingar Íslands sem tók gildi 1. febrúar 2021, eftir að uppsagnarfrestur hennar var liðinn. Hið nýja starf fól í sér launalækkun. Margrét Rósa fór í launalaust leyfi þann 1. ágúst 2022 og hefur síðan hætt störfum hjá Sjúkratryggingum Íslands.

24. Premur samstarfsmönnum, sem einnig var sagt upp störfum á sömu forsendum og Margréti Rósu Kristjánsdóttur, kvörtuðu til umboðsmanns Alþingis, meðal annars vegna þess að í aðdraganda uppsagnarinnar hefðu Sjúkratryggingar Íslands ekki farið eftir málsmeðferðarreglum laga um hópuppsagnir, til dæmis hvað varðar upplýsingarétt starfsmanna, samráðsskyldu og tilkynningarskyldu. Í álitum umboðsmanns Alþingis í máli nr. 11320/2021, kom meðal annars fram að uppsögn starfsmannanna 14 bæri að flokka sem hópuppsögn í skilningi laga um hópuppsagnir og þar sem fylgja hefði átt málsmeðferðarreglum laganna um uppsagnarferlið, sem hefði ekki verið gert, var þeim tilmælum beint til Sjúkratrygginga Íslands að hún rétti hlut umræddra starfsmanna. Umboðsmaður Alþingis benti jafnframt á að það væri dómstóla að meta réttaráhrif þessa. Í álitum Umboðsmanns Alþingis var sérstaklega tekið fram að Sjúkratryggingar Íslands hefðu ranglega talið fimm stjórnarmenn stofnunarinnar til heildarfjölda starfsmanna hennar, þar sem þeir störfuðu í umboði ráðherra, og því rangt að halda því fram að 10% markinu hefði ekki verið náð.

25. Í kjölfarið, þann 23. nóvember 2022, stefndi Margrét Rósa Kristjánsdóttir Sjúkratryggingum Íslands fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur og var málið skráð hjá dómstólnum 1. desember sama ár. Fyrir héraðsdómi krefst hún skaðabóta að fjárhæð 2.546.500 króna ásamt dráttarvöxtum, auk miskabóta vegna ófjárhagslegs tjóns að fjárhæð 2.000.000 króna ásamt nánar tilgreindum vöxtum, dráttarvöxtum og málskostnaðar úr hendi stefnda. Sjúkratryggingar Íslands krefjast þess að málið verði fellt niður, auk málskostnaðar úr hendi stefnanda, eða, til vara, að kröfur hennar verði lækkaðar og málskostnaður aðila felldur niður.

26. Sjúkratryggingar Íslands hafna kröfum stefnanda og vísa meðal annars til þess að lög um hópuppsagnir hafi verið sett til þess að innleiða tilskipunina í íslensk lög, en hún taki ekki til opinberra starfsmanna. Enn fremur halda Sjúkratryggingar Íslands því fram að þær hafi fylgt leiðbeiningum Vinnumálastofnunar og telja að stefnandi hafi ekki sýnt fram á nokkurt tjón sem feli í sér skaðabótaskyldu fyrir Sjúkratryggingar Íslands.

27. Margrét Rósa Kristjánsdóttir telur Sjúkratryggingar Íslands hafa farið á svig við áskilnað b-liðar 1. mgr. 1. gr. laga um hópuppsagnir, sem mælir fyrir um að ákvæði laganna gildi þar sem að minnsta kosti 10% starfsmanna í fyrirtæki sem venjulega hefur á bilinu 100 til 300 starfsmenn sé sagt upp störfum. Hún heldur því fram að framangreint ákvæði byggji á i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr tilskipunarinnar. Hún telur Sjúkratryggingar Íslands hafa farið á svig við lögina þar sem fimm launaðir stjórnarmenn, skipaðir af ráðherra, hafi verið taldir með sem „launþegar“ í skilningi tilskipunarinnar. Vegna þessa hafi heildartala starfsmanna orðið 143 í stað 139, líkt og fram er komið, og heildarfjöldi þeirra sem sagt var upp 14. Margrét Rósa leggur áherslu á að vísað sé til þess í 6. gr. tilskipunarinnar að EES-ríki skuli tryggja að fulltrúar launþega og/eða launþegar sjálfir geti nýtt sér stjórnarsýslu-og/eða réttarfarsreglur til að skyldum samkvæmt tilskipuninni verði fullnægt.

28. Sjúkratryggingar Íslands halda því fram að samkvæmt 1. gr. laga um hópuppsagnir, sem byggð eru tilskipuninni, þurfi uppsögn tiltekins fjölda og hlutfalls starfsmanna til að um hópuppsögn sé að ræða. En ljóst virðist að lögnum sé ætlað að fylgja reglum í i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr tilskipunarinnar um þessi efni.

29. Málsaðilar eru sammála um að skýra þurfi ákvæði tilskipunarinnar um „launþega“ með tilliti til þess hvort telja hafi mátt stjórnarmenn Sjúkratrygginga Íslands með sem hluta af heildarstarfsmannafjölda. Sjúkratryggingar Íslands telja, ólíkt Margréti Rósu Kristjánsdóttur, að tækt sé að telja með stjórnarmenn enda þiggja þeir laun frá stofnuninni. Enn fremur telja Sjúkratryggingar Íslands óljóst hvort lögina nái til opinberra starfsmanna.

30. Að framansögðu virtu ákvað Héraðsdómur Reykjavíkur að leita ráðgefandi álits EFTA-dómstólsins og lagði eftirfarandi spurningar fyrir dómstólinn með bréfi dagsettu hinn 19. febrúar 2024, sem skráð var hjá dómstólnum degi síðar:

- 1. Geta starfandi stjórnarmenn hjá lögaðila, sem starfar í þágu almannahagsmuna, fallið undir hugtakið „launþegi“ í skilningi**



tilskipunar ráðsins nr. 98/59/EB, þegar kemur að því að ákvarða fjölda launþega sem teljast vera í starfi hjá slíkum lögaðila, til að reikna út lágmark það fyrir hópuppsagnir (10% eða 30 launþegar), sem kemur fram í i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr. í tilskipuninni?

2. Felur 6. gr. tilskipunar nr. 98/59/EB, um það að aðildarríkin skuli tryggja að fulltrúar launþega og/eða launþegar sjálfir geti nýtt sér stjórnarsýslu- og/eða réttarfarsreglur til að skyldum samkvæmt þessari tilskipun verði fullnægt, í sér aðrar eða frekari kröfur en þær að aðildarríki mæli almennt fyrir um skaðabótaskyldu vegna brota á þeim reglum er tilskipunin felur í sér?

#### IV SKRIFLEGAR ATHUGASEMDIR

31. Samkvæmt 20. gr. stofnsamþykktar dómstólsins og 1. mgr. 90. gr. málsmeðferðarreglna hans hafa skriflegar athugasemdir borist frá:

- Margréti Rósu Kristjánsdóttur, í fyrirsvari er Elías Karl Guðmundsson, lögmaður;
- Ríkisstjórn Íslands, í fyrirsvari sem umboðsmenn eru Fanney Rós Þorsteinsdóttir, ríkislögmaður, og Jóhanna Katrín Magnúsdóttir;
- Eftirlitsstofnun EFTA („ESA“), í fyrirsvari sem umboðsmenn eru Kyrre Isaksen, Sigrún Ingibjörg Gísladóttir og Melpo-Menie Joséphidès;
- Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins („framkvæmdastjórnin“), í fyrirsvari sem umboðsmenn eru Sandrine Delaude og Freya Van Schaik.

#### V TILLÖGUR AÐ SVÖRUM

##### Margrét Rósa Kristjánsdóttir

32. Margrét Rósa Kristjánsdóttir telur að svara skuli spurningunni sem hér segir:

*1. Starfandi stjórnarmenn hjá lögaðila, sem starfar í þágu almannahagsmuna, geta aðeins fallið undir hugtakið „launþegi“ í skilningi tilskipunar ráðsins 98/59/EB, þegar kemur að því að ákvarða fjölda launþega sem teljast vera í starfi hjá slíkum lögaðila, til að reikna út lágmark það fyrir hópuppsagnir (10% eða 30 launþegar), sem kemur fram í i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr. í tilskipuninni, ef viðkomandi stjórnarmenn veita þjónustu gegn þóknun, fyrir hönd og undir stjórn annars aðila sem hluti af starfsemi lögaðilans. Þar sem stjórnarmenn*

*Sjúkratrygginga Íslands sinntu ekki þjónustu sinni undir stjórn eða eftirliti neins aðila innan stofnunarinnar geta þeir ekki talist falla undir hugtakið „launþegi“.*

*2. Það er undir hverju EES-ríki fyrir sig komið að landsréttur kveði á um stjórn-sýslu- og/eða rettarfarsreglur sem tryggja að skyldum samkvæmt tilskipuninni sé fullnægt. 6. gr. tilskipunarinnar felur ekki í sér neinar frekari kröfur en þær að EES-ríkjum beri að setja slíkar reglur og að þær skuli vera framkvæmanlegar og gagnlegar.*

## **Ríkisstjórn Íslands**

33. Ríkisstjórn Íslands telur að svara skuli spurningunni sem hér segir:

*1. Tilskipun ráðsins 98/59/EB, sérstaklega i-liður a-liðar 1. mgr. 1. gr. hennar, verður að túlka þannig að hún girði fyrir að ákvæði landslaga eða venja taki ekki tillit til stjórnarmanna lögaðila við útreikning á fjölda launþega samkvæmt ákvæðinu, líkt og stjórnarmannanna í málinu sem rekið er fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur, sem eru óaðskiljanlegur hluti lögaðilans, sinna skyldum sínum undir stjórn og eftirliti annars aðila sem hluti af starfsemi lögaðilans og fá þóknun fyrir störf sín.*

*2. Við kringumstæður eins og þær sem um er að ræða í þessu máli verður að túlka EES-samninginn og tilskipun 98/59/EB þannig að þau komi ekki í veg fyrir ákvæði landslaga sem veitir launþegum og/eða fulltrúum þeirra rétt til að krefjast bóta vegna brota á þeim skyldum sem kveðið er á um í tilskipuninni, eftir að brot hefur átt sér stað, að því gefnu að ekki sé unnt að skuldajafna þeim bótum sem veittar hafa verið vegna tjóns við aðrar fjárhæðir sem vinnuveitandi ber að greiða launþega.*

## **ESA**

34. ESA telur að svara skuli spurningunni sem hér segir:

*1. Líta ber á stjórnarmann hjá lögaðila sem starfar í þágu almannahagsmuna, sem launþega, og telja viðkomandi með við útreikning samkvæmt þeim mörkum sem kveðið er á um í i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr. í tilskipunarinnar, ef hann eða hún fær greidda þóknun og er undirskipaður öðrum. Meta verður þessa þætti á grundvelli aðstæðna við ráðningu, eðlis þeirra starfa sem viðkomandi var falið, samhengisins sem þau störf voru unnin í, valdheimilda viðkomandi og umfangi eftirlits, sem og við hvaða aðstæður hægt er að víkja viðkomandi úr starfi. Stjórnarmaður kann að vera undirskipaður öðrum þótt viðkomandi njóti meira svigrúms til að sinna störfum sínum en aðrir starfsmenn og þrátt fyrir að fá leiðbeiningar frá vinnuveitandanum um tiltekin verkefni sem verður að ljúka og hvernig inna skuli þau af hendi.*

2. Gerð er sú krafa samkvæmt 6. gr. að EES-ríkin setji reglur um málsmeðferð sem tryggja að skyldum samkvæmt tilskipuninni sé fullnægt. Það er EES-ríkjanna að kveða á um nánari útfærslu og tiltekna reglur sem tryggja eiga raunverulega og skilvirka réttarvernd.

### **Framkvæmdastjórnin**

35. Framkvæmdastjórnin telur að svara skuli spurningunni sem hér segir:

1. Túlka verður i-lið a-liðar 1. mgr. 1. gr. tilskipunar ráðsins 98/59/EB þannig að telja beri stjórnarmenn með þegar fjöldi launþega er ákvarðaður ef þeir sinna starfi sínu undir stjórn annars aðila innan stofnunarinnar og hljóta þóknun fyrir það, og er það landsdómstólsins að skera úr um. Ber landsdómstólnum þá að líta til þess hvort viðkomandi er undirskipaður öðrum á grundvelli allra þátta og kringumstæðna sem einkenna samband aðila, svo sem aðstæðurnar við ráðningu stjórnarmanna, eðli þeirra starfa sem viðkomandi var falið, samhengið sem þau störf voru unnin í, valdheimildir viðkomandi, umfangi eftirlitsins sem haft var með þeim innan stofnunarinnar og við hvaða aðstæður hægt er að víkja viðkomandi úr starfi, ásamt því hvort viðkomandi fái greidda þóknun fyrir veitta þjónustu.

2. 6. gr. tilskipunar ráðsins 98/59/EB kemur ekki í veg fyrir ákvæði landslaga, eins og 11. gr. laga um hópuppsagnir, sem kveður á um beitingu almennra ákvæða landsréttar um skaðabætur fyrir tjón þegar vinnuveitandi uppfyllir ekki skuldbindingar sínar sem lúta að samráði og tilkynningum sem eiga við um hópuppsagnir, að því gefnu að þau ákvæði séu áhrifarík, letjandi og gæti meðalhófs, og er það landsdómstólsins að ákveða hvort svo sé.

Bernd Hammermann

Framsögumaður